

ΕΝΑΣ ΓΙΓΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΩΣ ΕΔΟΥΛΕΥΕ Ο ΜΕΓΑΣ ΝΑΠΟΛΕΩΝ

Ο Μέγας Ναπολέων

‘Η άναρχία στη Γαλλία. ‘Η νεότης του Ναπολέοντος. Σί μελέτε; του. ‘Η έκτασις της Γαλλικής Αυτοκρατορίας. Τò γράφιόν του Ναπολέοντος. Οί γραμματείς του. Τά μαρτυρία του. Τί τραβούσε ο βαρώνος Μενεβάλ. Μία ημέρα του Αυτοκράτορος. Τά καταναγκαστικά έργα. Οί άγρυπνίες του Αυτοκράτορος. ‘Υπό την σκηνήν. Στις έκστρατείες κλπ. κλπ

Μετά την ‘Επανάσταση, ύστερ’ από τόνους έσωτερικούς κ.ι. έξωτερικούς πολέμους, ή Γαλλία παρουσίαζε θέαμα τελείας άποσυνθέσεως. ‘Απληρολημένη στην υπεράσπιση του πατρίου εδάφους κατά τών ξένων επιδρομών, άποροφημένη από την άγρία διαμάχη τών κομήτων, ή Συνέλευσις είχε παραμελήσει την έσωτερική άναδιοργάνωση του κράτους. Πλήρης άναρχία επικρατούσε. Τά πάντα είχαν άνατραπει, τίποτε δέ βρισκότανε πιά υπό όσσην του.

Γιά ν’ άποκατασταθ ή και πάλι ή τάξις στο κράτος, για νά βαλαιοργανώσουν κανονικά οί διάφορες ύπηρεσις, για νά επιβληθούν οί νόμοι, χρειαζόταν ένας άνθρωπος. ‘Ενας άνθρωπος ο όποιος νά μωρη ν’ ασχοληται και νά ενδιαφεραται με όλα συγχρότως, ένας άνθρωπος ο όποιος νά μωρη νά βλέπη τά πράγματα, στο σύνολο τους, με και στις παραμικρότερες τους λεπτομέρειες, ένας άνθρωπος τεραστίως δυνάμεις και θέλησεως. Χρειαζότανε με δυο λόγια ένας γίγας εργασίας. Κι’ ο άνθρωπος αυτός, για τò καλό της Γαλλίας, δέν άρχισε νά παρουσιάζη; ήταν ο Ναπολέων.

‘Γεννήθηκα καμωμένος για τή δουλειά, ήθεσκετο νά επαναλαμβάνη συχνά: έχω δέν έχω όρια στην εργασία μου, ή άλλθεια είναι ότι τόσο τò πνεύμα του, όσο και τò σώμα του δέν ήξερε τί θά πη κούρασις. ‘Οποιας μωρούσε νά διασχίη βαβάλλα βουνά και κάμπους, επί δεκαπέντε ώρες, ήτοι μωρούσε νά εργαζεται σκυμμένος μπρός στο γραφείο του ολόκληρου είκοσιεντάωρου. Σ’ όποιον μέρος κ’ αν βρισκότανε, στο γραφείο του, στο παλάτι ή στη σκηνή του στον πολεμό, κατά την παραμονή μιας μεγάλης μάχης, δέν ήπαιε νά εργαζεται. Τò μωλό του ήταν όμοιο με μιά μηχανή ή όποια εργαζεται συνεχώς υπό μιά τεραστία πίεση.

‘Ας θυμηθούμε εδωά τή χαρακτηριστικά του Β.ναπαύτη κατά τά χρόνια της νεότητος του: ή λάμπρι των ματιών του, ή λυχνόσις του, ή χλωμάδα τού προσώπου του φανέρωναν τή φλόγα του έχαιγε μέσα στον μέλιοντα μεγαλον άντρα, ο όποιος άνυπομονώς νάρθη ή όρα του για νά δράση. ‘Οταν ήταν άκόμη μαθητής στο σχολείο της Μπριέννης είχε πάθος με τή μαθηματικά και την ιστορία. Στη Σηρ.ιωτική Σχολή τών Παρισίων, κατά τις ώρες της άναπαύσεως, κατέστρωνε μόνος του διάφορους συνδυασμούς κινήσεων τών στρατηματιών κατά τή μάχη κ’ έχαριζε τούς ταύτους στρατηγικά σχέδια.

Βγαίνοντας άπο τή Σχολή, έγινε άνθροπολογός κ’ έτοποθετήθηε στο περιβολικό της φρουράς της Βαλάνς. ‘Εκει περνούσε μια ζωή φτώχειας και στερηόσεων, γιατί ο μισθός του ήταν ελάττωστος, με αυτό δέν τόν έμπούσε, μετα την έκτέλεση τών στρατιωτικών του κ.θιγρότων τά όποια τον άπασχολούσαν ολόκληρη την ήμέρα, νά κλείνετα μέσα στην κάμαρη του και νά περιγράψει ολόκληρη σχεδόν τή νύχτα του μελετώντας. ‘Εκει μέσα έλκυόμενος έξ ένστικτου πρός τα ηρωικά έργα, διάβασε μ’ ένθουσιασμό τούς Γάλλους τραγικούς Ραβίνα και Κορνήλιο, και τò Βολταίρο. ‘Εκει κατεβρόχισε κυριολεκτικά: τούς Λατίων ιστορικούς Τίτο Λίβιο, Καίσιμα και Σ.άλλουσιο. ‘Εκει έγραψε ο ίδιος μια ιστορία της Πατριδος του Βορ.ικης και άνέλεσε διάφορα στρατιωτικά έργα.

Προουθείς άπό την ‘Επανάσταση στο βαθμό τού στρατηγού και άποσταλτις ως έπίπτης στη Γένουα κατά την έπιστροφή του στο Παρίσι, θεωρήθηκε ως ύποπτος και φυλακίτηγε. Μέσα στη φυλακή του κατέστρωσε σχέδιο τή έκστρατείας τών Γάλλων στην ‘Ιταλία, την όποια πραγματοποιήσε άργότερα ο ίδιος.

‘Ας προχωρήσουμε μερικά χρόνια. ‘Ο Ναπολέων είναι πιά αυτοκράτορας.

κράτωρ τών Γάλλων, και τò άπέραντο πεδίο τò όποιο όνειροπολούσε για νά δράση, τò έχει μπροστά του: είναι ή μισή ‘Εφρώπη.

‘Η Γαλλική Αυτοκρατορία, κατά την εποχή εκείνη, μη συμπεριλαμβανομένης της ‘Ιλλυρίας και τών ‘Ιονίων Νήσων άποτελείτο άπό έ.ατόν τριάντα Νομούς. Προσθέσει σ’αυτούς την ‘Ιταλία, της όποιας ο Ναπολέων ήταν βασιλεύς, με τò γινώ της συζύγου του ‘Ιωσηφίνας Εγγένο ντ’ Μπωρναγι για άντιβασιλέα, τά ύποτελή στη Γαλλία κράτη, την όρσοπονδία τού Ρήνου, τή Βασιταλία, την ‘Ολλανδία, τή Νεάπολη, την ‘Ισπανία, ως ήγεμόνας τών όποιων ο Ναπολέων είχε βάλει συμμάχους του πρίγκιπας ή συγγενείς του, οί όποιοι όμως δέν έβιαναν τίποτε χωρίς τήν άδειά του. ‘Ολο αυτό τò άπέραντο κράτος πού άπλωνότανε άπό τò ‘Αμβούργο ως τò Γιβραλτάρο, άπό τò στόμιο τού Ρήνου ως τή Ζάκυνθο και τή Σικελία, κ’ άπό τή Μάγχη ως τò Δούναβη, ο Ναπολέων τò κυβερνούσε ολόμωχος. Τους ύπουργούς του και τούς στρατάρχους του τούς χρησιμοποίησε ως έκτελεστάς τών άποφασάων του.

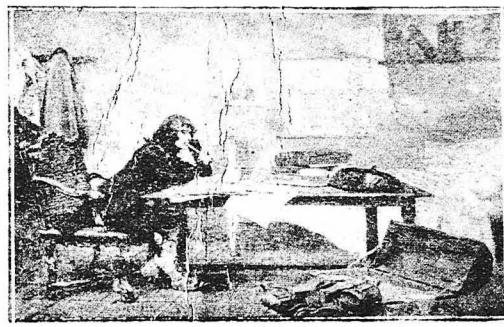
‘Εχουν δημοσιευθ ή σήμερα 27.000 έπιστολές πάσης φύσεως τού Ναπολέοντος. Μα δέν είναι μόνο αυτές: ύπολογίζετα ότι είναι άλλες τόσες έκείνες πού παραμένουν άνέκδοτες ή έχάθισαν. ‘Ηταν φρικτά άδύνατο νά γραφή όλα αυτά τά γράμματα ο ίδιος ο Ναπολέων, λαμβανομένου μάλιστα ύπ’ όψει ότι εργαζε με μεγάλη δυσκολία κ’ ότι ο χαρακτήρ του ήταν κακός, σχεδόν αδιάβαστος. ‘Οσο γρήγορα κ’ αν προχωρούσε ή πένα του στο χροιά, δέ μωρούσε νά παρακολούθηση την λιγνιτή ταχύτητα της σκέψης του. ‘Οταν έγραφε ο ίδιος τις λέξεις, τις έγραφε μωός κ’ άπό τις φράσεις του έλειναν ολόκληρες λέξεις. Ποτέ του δέν ξαναδιάβαζε αυτό πού έγραφε. ‘Οταν γινόντουσαν οί συνεννοήσεις για τò γάμο του με τή Μαρία Λουίζα και βρήθηε στην ανάγκη νά σταλεί μια άυτόγραφο έπιστολή στον αυτοκράτορα της ‘Αυστρίας, τόσες ήταν οί παραληψεις πού είχε κάνει, ώστε δέν έβγαινε άπ’ αυτή καμμία έννοια. Με μεγάλη δέ δυσκολία κατόρθωσε νά την άνασυνάξει. Σ’ όλα αυτά προσθέστε ότι ο Ναπολέων ήταν και λίγο... άνορθόγραφος και θά έδειε πούσά ανάγκη είχε από γραμματείς στους όποιους νά ύπαγορευη τις έπιστολές του και τις διαταγές του. Μαντεύει καινεύσε εύκολα τά μαρτυρία πού τραβούσαν οί δυστυχημένοι ούτοι γραμματείς οί όποιοι εργάζοντουσαν υπό τις διαταγές ένός άνθρώπου πού δέν ήξερε τί θά πη άνάπασις. ‘Ο Ναπολέων νομίζοντας ότι κ’ οί άλλοι είχαν την ίδια μ’ αυτόν άντοχή, μη φανταζόμενος ότι οί άλλοι καταλαβαίνοντο άπό την κούραση, την όποια αυτός άγνοούσε, ύπερβαλε συχνά τούς συνεργάτας του σε κυριολεκτικώς καταναγκαστικά έργα.

‘Ο πρώτος, κατά χρονολογία, τού στη Μπριέν κ’ ο μόνος με τόν όποιο είχε συνδεθ ή φιλικώς. ‘Ο Μπωριέν ήταν έξυπνόςτος, μά ελχ’ ένα μεγάλο ελάττωμα: άγαπούσε πολύ τά χροήματα. Τò ελάττωμα τού αυτό τόν έκανε ν’ άνακατηρήτ σε κάποια κατάρχηση, για την όποια ο Ναπολέων τόν άπέλυσε. Τόν άντικατέστησε ο βαρώνος Μενεβάλ, ο όποιος ύπηρεσε ο κυριώτερος γραμματέας τού Ναπολέοντος κ’ ο πιά άφοσιωμένος τον συνεργάτης κ’ ο όποιος, έπιπλέον, κατέστρωσε την ύγεια του χωρίς στην εργασία του αυτή. ‘Ο Μενεβάλ παρέμεινε επί έντεκα χρόνια γραμματέας τού Ναπολέοντος.

Θέλατε νά μάθετε πόσο τόν άπασχολούσε ή εργασία του; Μιά μέρα, ο Ναπολέων καθώς έπαυσε νά βρη μιά σημείωση την όποια ήθελε νά δειξ ή σε ύ.απαιον ύπουργό του, είδε τυχαίως μιά μισοτελειωμένη έπιστολή τού Μενεβάλ πός τή συζύγο του: ‘Αγαπητή μου φίλη, της έγραφε, τριαντάξέξ ώρες πάρα, δέν άφηνα ού.ε στιγμή τού γραφείου τού αυτοκράτορος... Αυτό τò γράμμα όμως δέν συνεκίνησε δίλου τού Ναπολέοντος: ‘Βλέπετε, είπε στον ύπουργό του, προσφάντι κ’ ι.γάρεις έρωικά γράμματα στη γυναίκα σου. Καί όμως, παραπονείται πως δουλεύει πολύ! ‘Ο δυ τυχημένος Μενεβάλ δέν είχε ού.ε στιγμή άναπαύσεως: όπου κ’ αν βρισκόταν με τόν κύριο του ή δουλειά ήταν ή ίδια. ‘Ιδού τι γράφει ο ίδιος: ‘Ατι επάγγελμα κ’ αυτό τού αυτοκράτορος! ‘Οσο για μένα, εργάζομαι χθές με τόν αυτοκράτορα χωρίς διακοπή

Τò καλαμάρι πού χρησιμοποίησε ο Ναπολέων, στην ‘Αγία ‘Ελένη ως έξόριστος.

‘Ενας πίναξ τού ζωγράφου Φλαμέν, ο όποιος παριστάει τò Ναπολέοντα άνθροπολογό άκόμη τού πυροβολικού εργαζόμενο στο φτωχικό τού δωμάτιο στη Βαλάνς

ΜΙΑ ΥΠΟΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ

Αυτή την υπογραφή— ένα Ν κλωμωμένο από αλληλεπιδαστανού μενες γραμμές— άρχισε να την βάζει ο Ναπολέων από το 1819. Στην αρχή ο Αύτοκράτορας υπήγαγε με δόκλιτρο το διαμέριον «Ναπολιών», κατοπιν το έκοψε και το έκανε «Ναπολι» και «Νάπ», ως ποίησά τ' έλος κατάκτησε να υπογράψη μ' ένα Ν.

άροδοσαν να μεσεβλήθουν σε άποφάσεις τις οποίες ο γραμματέας του ήταν άποχρησμένος να σημειώνει. Σε λίγο φοροδός την πράσινη ρεντιγκάκια του, που συναγματούχου τών κνηνηών κι' ετήγαινε, συνοδοθεύόμενος από το γραμματέα του, στο γραφείο του. Στη μέση του δωματίου, που ήταν άρκετά στενό, βρισκόταν το γραφείο του, ένα θανασιόμοιο έπιπλο μ' έπιχουρα κοσμήματα. Από κάτω ύψηλοζε ένα έρμαίρι, όπου ο Ναπολέων όταν έβγαίνει από την ατθουσα κλειδώνει ένα χαρτοφυλάκιο γεμάτο σπουδαία και άποκоруρα έγγραφα. Η πολυθρόνα στην όποια καθόταν ο Ναπολέων ήταν παλαιού σχεδίου με έρεισίνωτο από πράσινο καμώρη. Άπάνεαντι ήταν το τζάκι και μια μεγάλη βιβλιοθήκη. Έπίσης στο γραφείο ύψηλοζε κι' ένα άλλο έρμαίρι γεμάτο έγγραφα.

Τά έγγραφα του έρμαίριού αυτού, καθώς και του γραφείου, τα ταχτοποιοίσε ο Ναπολέων, ο ίδιος με μια μοναδική τάξη και μεθοδικότητα: χωριστά έβραζε τά έγγραφα τά σχετικά με τόν πόλεμο, χωριστά τά οικονομικής φύσεως, χωριστά τις άναφορές της άουνομησίας κ.τ.λ.

Ο Ναπολέων σ' αυτό το γραφείο δεν έδέχετο ποτέ τους ύποουρούς του. Τους έδέχετο στο πλαγινό δωμάτιο. Ούτε και ή Αύτοκράτειρα Ιωσηφίνα έμπαινε ποτέ στο γραφείο. Η Μαριαν-Λουίζα πήγαινε κάθε τόσο εκεί, άλλα μόδας μεγάλη θυσασόκειμη του συζύγου της. Μονάχα ο γιούος του, ο Βασίλειος της Ρώμης, έμπαινόβγαίνε όποτε ήθελε στο γραφείο και διαόκοπε με τά παιγνίδια του την έγγρασία του πατέρα του.

Προτού άκμήν ευνηθείς ο Αύτοκράτορας ο γραμματέας του ήταν άποχρησμένος νάλογη τις έπιστολές, να τις τακτοποιή και να τις έχη έτοιμες γά να τις δώ ή Αύτοκράτειρα. Ο Ναπολέων πετούσε στο καλάθι όσες του φαινόνοσαν πώς ήσαν άσημαντες. Στο περιθώριο τών άλλων έσημείωνε μερικά όρνιθο σκαλίσιματα, σύμφωνα με τά όποια ο γραμματέας του έπερπε να συντάξη την άπάντηση.

Στις έννια άκρίβεις ο Ναπολέων σηκωνόταν από το γραφείο του και πήγαινε στο δίπλανο δωμάτιο, όπου γινόνοσαν οι άκροάσεις. Παρήλαυαν τότε μπροστά του στρατάρχαι, ποιήκητες, άνω ατοι ύπάλληλοι κ.τ.λ., με πολλές φορές— οι κατώτεροι άξιωματικοί και άπλοϊ ιδιώται. Οι συνουμίες αυτές διαροκόσαν έλαχιστα, μέσα σε λίγα λεπτά ο Ναπολέων γινόταν ένήμερος το ζήτημα και διαόκασσε σχετικώς. Κατά τ' άκροάσεις τελείωναν κι' ο Ναπολέων πήγαινε να προγευματίση σ' ένα σαλονάκι που ήταν κοντά στο γραφείο του. Κατά τη διάρκεια του προγεύματος αυτού, έδέχετο τους σοφούς, τους έπιστήμονας, τους καλλιτέχνες, τους άνθρώπους τών

από το μεσημέρι ώς τις δύο μετά τα μεσάνυχτα. Σήμερα είμαι στο πόδι από τις έφρα το πρωί κ' είνε τώρα μεσημέρι και δεν έχω σηκωθεί καθόλου από το γραφείο μου». Τό γεγονός είνε ότι ή τεραστία αυτή έγγρασία έφρασε τόν ύνεο του Μενεβάλ και τόν άνάγκασε στο τέλος να την έγχαταλείψη. Ο Ναπολέων όπότσο ήξερε ν' άνταμείβη τούς πιστούς του συναγμάτας. Έδινε στο Μενεβάλ μισθό 24.000 φράγκα. Έκτός όμης αυτού, μετά την άποχώρησή του, τού τόν άύξησε και σύνταξη σε 30.000 φράγα, και τού προσέφερε χαλιόλο δώρο 50.000 φράγα. Τόν έδανε βαρόνο και άξιωματικό τής Λεγεώνας τής Τιμής. Διά τής διαθήκης του ο άυτοκράτορας τού άφησε 100.000 φράγκα.

Ο Ναπολέων σηκωνόταν στις έφρα το πρωί. Άφίρανε άρκετή όρα στην τοιαλέτα του, ενώ δε αυτές ξερίζοταν ο γραμματέας του τού διαβάσε τά πιδ ένδιαφέροντα άποσπάματα τών γαλλικών και τών ξένων έφημερίδων. Κατά τη διάρκεια τής άναγνώσεως αυτής διαβάζοτε δύο ιδέες γεννιόντοσαν μισό στο μυαλό τού άυτοκράτορος που δεν άροδοσαν να μεσεβλήθουν σε άποφάσεις τις οποίες ο γραμματέας του ήταν άποχρησμένος να σημειώνει. Σε λίγο φοροδός την πράσινη ρεντιγκάκια του, που συναγματούχου τών κνηνηών κι' ετήγαινε, συνοδοθεύόμενος από το γραμματέα του, στο γραφείο του. Στη μέση του δωματίου, που ήταν άρκετά στενό, βρισκόταν το γραφείο του, ένα θανασιόμοιο έπιπλο μ' έπιχουρα κοσμήματα. Από κάτω ύψηλοζε ένα έρμαίρι, όπου ο Ναπολέων όταν έβγαίνει από την ατθουσα κλειδώνει ένα χαρτοφυλάκιο γεμάτο σπουδαία και άποκоруρα έγγραφα. Η πολυθρόνα στην όποια καθόταν ο Ναπολέων ήταν παλαιού σχεδίου με έρεισίνωτο από πράσινο καμώρη. Άπάνεαντι ήταν το τζάκι και μια μεγάλη βιβλιοθήκη. Έπίσης στο γραφείο ύψηλοζε κι' ένα άλλο έρμαίρι γεμάτο έγγραφα.

Τά έγγραφα του έρμαίριού αυτού, καθώς και του γραφείου, τα ταχτοποιοίσε ο Ναπολέων, ο ίδιος με μια μοναδική τάξη και μεθοδικότητα: χωριστά έβραζε τά έγγραφα τά σχετικά με τόν πόλεμο, χωριστά τά οικονομικής φύσεως, χωριστά τις άναφορές της άουνομησίας κ.τ.λ.

Ο Ναπολέων σ' αυτό το γραφείο δεν έδέχετο ποτέ τους ύποουρούς του. Τους έδέχετο στο πλαγινό δωμάτιο. Ούτε και ή Αύτοκράτειρα Ιωσηφίνα έμπαινε ποτέ στο γραφείο. Η Μαριαν-Λουίζα πήγαινε κάθε τόσο εκεί, άλλα μόδας μεγάλη θυσασόκειμη του συζύγου της. Μονάχα ο γιούος του, ο Βασίλειος της Ρώμης, έμπαινόβγαίνε όποτε ήθελε στο γραφείο και διαόκοπε με τά παιγνίδια του την έγγρασία του πατέρα του.

Προτού άκμήν ευνηθείς ο Αύτοκράτορας ο γραμματέας του ήταν άποχρησμένος νάλογη τις έπιστολές, να τις τακτοποιή και να τις έχη έτοιμες γά να τις δώ ή Αύτοκράτειρα. Ο Ναπολέων πετούσε στο καλάθι όσες του φαινόνοσαν πώς ήσαν άσημαντες. Στο περιθώριο τών άλλων έσημείωνε μερικά όρνιθο σκαλίσιματα, σύμφωνα με τά όποια ο γραμματέας του έπερπε να συντάξη την άπάντηση.

Στις έννια άκρίβεις ο Ναπολέων σηκωνόταν από το γραφείο του και πήγαινε στο δίπλανο δωμάτιο, όπου γινόνοσαν οι άκροάσεις. Παρήλαυαν τότε μπροστά του στρατάρχαι, ποιήκητες, άνω ατοι ύπάλληλοι κ.τ.λ., με πολλές φορές— οι κατώτεροι άξιωματικοί και άπλοϊ ιδιώται. Οι συνουμίες αυτές διαροκόσαν έλαχιστα, μέσα σε λίγα λεπτά ο Ναπολέων γινόταν ένήμερος το ζήτημα και διαόκασσε σχετικώς. Κατά τ' άκροάσεις τελείωναν κι' ο Ναπολέων πήγαινε να προγευματίση σ' ένα σαλονάκι που ήταν κοντά στο γραφείο του. Κατά τη διάρκεια του προγεύματος αυτού, έδέχετο τους σοφούς, τους έπιστήμονας, τους καλλιτέχνες, τους άνθρώπους τών

γραμμάτων. Σηκωνόταν μαζί τους στενωάτα γά διάφορα ζήτηματα σχετικά με την ειδικότητα του καθένος, μόλις δε έβινε τόν καφέ του έναγυρίζε στο γραφείο του όπου κλεινόταν μαζί με το γραμματέα του, άρχιζε τότε να τού ύπαγορεύη άπάντησεις σ' έπιστολές έξωμοιότης σημοσίας, τις όποιες έλεγε βίβει από το πρωί στη μπάνια, καθώς και διάφορες άδηγες άπειθυνόμεις προς τους ύποουρούς του.

Καθώς ύπαγόρευε, βράδιζε κατ' ήφους τού δωματίου με τά χέρια πίσω στις πλάτες. Νά πώς ο Μενεβάλ άφηνιγεται στο άπομνημονευμάτα του την πρώτη ύπαγόρευση τού άυτοκράτορος. «Μου ύπηγόρευσε μια σημοσιώση άπειθυνομένη προς τόν ύποουρό τών Οικονομικών με μια τέτοια ταχύτητα ώστε μόλις την κατάλαβα και έγγραφα τά μισά Χωρίς να με ρωτήση άν την άκουσα και άν τελείωσα το γράμμαί μου, μου πήρε το χαρτί άπό τ' άκροά, χωρίς να μ' άφήση να πω να διαβάσω.

Επειδή δε τότε ήμουνα να τού πιδ ότι είμαι όπως ήταν γραμμένη ή διαταγή ο ύτοουρός δεν θα καταλάβαινε τίποτε, μου άπάντησε ξερά ότι έπερπε να την καταλάβη γιατί τόν θέμα τού ήταν γνωστό. Έν πάσει περιπτώσει, έγώ άμφιβάλλω άν ο κ. ύποουρός κατάλαβε τίποτε».

Η δουλειά ούτ' ή του γραφείου άποσχολοούσε τόν Ναπολέωντα ώς την όρα του δείπνου, έκτός από τις ήμέρες που συνεδόριζε τόν Ύπουργικό Συμβούλιο, στο όποιο συμμετείχε σχεδόν πάντοτε ο ίδιος ο Ναπολέων. Στις έξη ο Ναπολέων δείπνοθε μεζέ με την Ιωσηφίνα. Ήταν μοναδικό ο τρώει με τόν όποιο δείπνοθε: μέσ' στή βιασύνη του έτερωσε ότι ήήκοπε βρισκόταν μπροστά του κ' έτσι συνέβρανε πολλές φορές να πώη πρώτα τά έπίδωματα, έπειτα τά ψητά και κατόπι τ' όσπια! Μετά τού φαγητού, ο βιβλιοθηκάριος του Μκαρμπιέ, τού παρουσιάζε τά νεσεδοθέντα έγγρα, με ταΰ τών όποιών ήσαν πολλοί λίβαλλοι έναντιον του. Ο Ναπολέων τά έπερνε, έφριχνε μια ματιά στους τίτλους, πετούσε κάτω όσα δεν τόν ένδιέφεραν κι' έβραζε στή πάντα δού τρία.

Αυτά τά δυό ή τ' α βιβλία τής ροσημήςόσ του, τ' άβουρνε μαζί του διαν έπεροθόσε σε λίγο στο σαλονί της Αύτοκράτειρας. Έκει, ο άυτοκράτορας, κατά τού παρόδειγμα τού Ρισαλέ, γινόταν

δημοσιογράφος. Κόβοντας βόλτες και μιλώντας πόνε στην Αύτοκράτειρα και πόνε στις κυρίες τής τιμής, ύπηγόρευε τ' άδρα κατά έδημοσιεύσε στην έπίσημη έφημερίδα, τόν «Μηνύτορα». Μ' αυτά τά άδρα άπάντοους στους λιβέλλους οι όποιοι έδημοσιεύοντο έναντιον του στις «Άγγλικές έφημερίδες».

Σε λίγο ένας θυρωρός άνήγγελε την άφιξη τού «Αρχικαμμελαρίου τής Αύτοκρατορείας ή τού Πρωτεύους τού Πανπιστομίου ή τών Ύπουργών. Αυτό γινόταν κάθε βράδυ και αϊ συζήτηση τού άυτοκράτορος με τ' ύψηλά ούτά πρόσωπα παρετεινότο μέχρι τού μεσουυκτίου. Οι ύποουργοί, ά τούσούρμενοι καδίπιν, έφευγον κατόπληκται από τις γνάσεις τού άυτοκράτορος.

Τά μεσάνυχτα ήσαν ή όρα τού ύπνου τού Ναπολεόντος. Στις τρεις το πρωί ύπνοθεσε. Άφού ντυνόταν διευθυνοτόν στο γραφείο του, όπου ο γραμματέας του, ίδιοπο ήμνος από βροδύς τόν έπερμενε. Κατά τιν όρα αυτή ο Ναπολέων ύπέγραφε τά διάφορα έγγραφα. Στις πένες ή έγγρασία αυτή τελείωνε. Ο Ναπολέων έπαιρνε ένα μπανιό και πλάγιαζε πάλι ως τις έφρα.

Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΣΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΟΥ (Πίναξ τού μεγάλου ζωγράφου Δαβίδ)

Στις έκστρατείες του ο Ναπολέων περνούσε τις νύχτες του διαβάζοντας τις άναφορές τών ύποουργών και τών στρατάρχων τού μελετώντας τους χάρτες γά να παρασκευάζε τις έπιχειρήσεις της έπομής.

Μιά λιθογραφία τού Ραφφί, παριστάουσα τόν Ναπολέοντα άναπτόμενον την νύχτα, μέσα στή σπηγή του, κατά την διάρκεια τής έκστρατείας του στή Ρωσία.